

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 15815
Tarih : 16.12.2021

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 16/12/2021 16:12
Sayı: E-120.10-
0929786

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

UNESCO Dünya Miras Listesinde bulunan Diyarbakır'ın Sur ilçesinde ilk olarak 6 Eylül 2015 tarihinde olmak üzere toplamda altı kez sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir. Dünyanın en uzun süreli sokağa çıkma yasağı olarak tarihe geçen bu yasaklar, ilçenin 6 mahallesinde fiili olarak 5 yıldan fazladır devam etmektedir ve yurttaşların hayatını derinden etkilemiştir. 6 mahalle tamamen yıkılmış bu bölgede ağır insan hakkı ihlalleri yaşanmıştır. Diyarbakır Sur ilçesinde sokağa çıkma yasakları sürecinde yaşananları ortaya koyabilmek, sorumluları açığa çıkarabilmek ve hala devam eden yıkım sürecinin toplumsal etkilerini ortaya koymak amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri göre Meclis araştırması açılmasını arz ederim.

Semra Güzel

Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

6 Eylül 2015 ile 30 Kasım 2015 tarihleri arasında Sur ilçesinde 15 mahalle ve 1 caddede toplamda dört kez sekiz gün sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir. Bu tarihler içerisinde Cizre'ye yönelik uygulamaları ve ihlalleri protesto etmek için 11 Eylül 2015'te Diyarbakır'ın Bağlar İlçesi'nde düzenlenen eyleme katılan Ruken Demir (18) adlı kadın, polislerin açtığı ateş sonucu yaşamını yitirmiştir. Sur İlçesi'nde yasağa tepki gösterenlere polislerin müdahalesi sonucu 4 kişi yaralanmış, yine Sur'da oğlunu aramak için sokağa çıktığı belirtilen Makbule Ermiş (80) de açılan ateş sonucu ayağından vurularak yaralanmıştır. 9 Ekim 2015'te sokağa çıkma yasağıyla birlikte polislerin operasyon düzenlediği Diyarbakır'ın Sur İlçesi'nde polis, güvercinlerine bakmak için evinin çatısına çıktığı belirtilen Halil Tüzülerk'i öldürmüştür. 11 Ekim 2015 akşamı operasyon düzenleyen polislerin kendilerine tepki gösteren gruplara açtığı ateş sonucu Helin Şen (14), başına isabet eden üç kurşunla vurularak yaşamını yitirmiştir. 4. Sokağa çıkma yasağının devam ettiği süreçte ilçedeki çatışmalara ve bu çatışmalarda tarihi yapıların hedef alınmasına dair açıklama yapmak isteyen Tahir Elçi ve insan hakları savunucuları bir

çatışmanın içerisinde kalmış, Diyarbakır Baro başkanı Tahir Elçi 28 Kasım 2015'te silahlı saldırıya uğrayarak yaşamını yitirmiştir.

Beşinci sokağa çıkma yasağı ise Suriçi'nin Cevat Paşa, Dabanoğlu, Fatihpaşa, Hasırlı, Savaş, Cemal Yılmaz Mahalleleri ve Gazi Caddesi'nde 2 Aralık 2015 Çarşamba günü saat 05.00 itibarıyla başlamış ve 8 gün sonra 10 Aralık 2015 Perşembe günü saat 23.00 itibarıyla kaldırılmıştır. İlçe sakinleri tekrar abluka ilan edileceği düşüncesi ile evlerini terk etmeye başlamışlardır. Bu süre içerisinde nüfusun yaklaşık %70'i göç etmiş, yasaklar 6 mahalleyi kapsayacak şekilde daraltılmıştır. Bu 6 mahalledeki nüfus 22.323 idi.

İlçede 11 Aralık 2015 Cuma günü saat 16.00 itibarıyla Suriçi'nin Cevat Paşa, Dabanoğlu, Fatihpaşa, Hasırlı, Savaş, Cemal Yılmaz Mahalleleri ve Gazi Caddesi'nde başlayan 6'ncı sokağa çıkma yasağı fiili olarak devam etmektedir.

Dönemin İçişleri Bakanı Efkan Ala, yaptığı açıklamayla, Sur'daki bütün evlere girildiğini ve operasyonel faaliyetlerin 9 Mart 2016 Çarşamba günü saat 16.00'dan itibaren sona erdiğini belirterek, arama tarama faaliyetlerinin ve sokağa çıkma yasağının bir süre daha devam edeceğini ifade etmiştir. Fakat bu süreçten sonra da Sur'dan cenazeler çıkarılmaya devam etmiştir. Morglara getirilen cenazelerin ise birçoğunun tanınamaz halde olduğu görülmüştür. Bu süreçte Sur'da kalan kimi insanların cenazelerine hala ulaşılammıştır. Sur ilçesindeki yasak başladıktan yaklaşık 2 ay sonra ilçeden kamyonlarla hafriyat taşınmaya başlanmıştır. Taşınan hafriyat şehrin hafriyat alanına değil, usulsüz bir şekilde Dicle Üniversitesi'nin arazisine dökülmüştür. Dökülen hafriyatın etrafı, resmi ve sivil birçok araçla çevrilmiş ve alana kimse yaklaştırılmamıştır. Ayrıca hafriyatın döküldüğü alandan dumanlar çıkmış, dökülen hafriyatın yakıldığı görülmüştür. 6 Nisan 2016 yılında dökülen hafriyatlar arasında bir kadına ait olduğu belirtilen bir cenaze bulunmuştur.

21 Mart 2016 tarihinde Bakanlar Kurulu Sur'a dair 7714 parselin 6292'si için Acele Kamulaştırma kararı almış, çatışmalar sonrası harap hale gelen 6 mahalle tamamen yıkılmış, yerine Sur'un kültürel dokusuna uymayan, trilyonlarla satılan evler yapılmıştır. Daha önce evleri burada olan yurttaşlara çok az miktarlarda ödeme yapılmış bu kişilerin hepsi mağdur edilmiştir.

2015'te başlayan ve hala devam eden bu ağır insan hakkı ihlallerinin, mağduriyetlerin araştırılması, failerin açığa çıkarılması, bu sürecin toplumsal etkilerinin ortaya koyulması amacı ile Meclis araştırma komisyonu kurulmasını arz ederim.

1	TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	Flam
2	SAİT DEDE	HAKKARİ	S. Dede
3	GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	MUŞ	Coluk
4	KEMAL PEKÖZ	ADANA	Kemal
5	HABİP EKSİK	IĞDIR	Habip
6	OYA ERSOY	İSTANBUL	Oya
7	NURAN İMİR	ŞIRNAK	Nuran
8	ALİCAN ÖNLÜ	TUNCELİ	Ali
9	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	Huseyin
10	REMZİYE TOSUN	DIYARBAKIR	Remziye
11	RIDVAN TURAN	MERSİN	Ridvan
12	ABDULLAH KOÇ	AĞRI	Abdullah
13	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	Ömer
14	MUAZZEZ ORHAN IŞIK	VAN	Muazzez
15	ERDAL AYDEMİR	BİNGÖL	Erdal
16	ZEYNEL ÖZEN	İSTANBUL	Zeynel
17	DİLŞAT CANBAZ KAYA	İSTANBUL	Dilşat
18	HASAN ÖZGÜNEŞ	ŞIRNAK	Hasan
19	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	Murat
20	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	Ali